
Публикуван на: 06-02-2007

Източник: [Дневник](#)

Феран Тараделяс е говорител на комисаря по енергетика Андрис Пиебалгс. "Дневник" разговаря с него броени часове след речта на българския президент Георги Първанов пред Европейския парламент, в която той настоя за нова оценка за безопасността на трети и четвърти блок в АЕЦ "Козлодуй".

В речта си пред Европейския парламент президентът Георги Първанов видя възможност решението за затварянето на 3 и 4 блок в АЕЦ "Козлодуй" да се предоговори, като се приложи чл. 36 от договора за присъединяване на България към ЕС. Тази идея бе формулирана и от министъра на енергетиката Румен Овчаров във връзка с екшън плана на правителството за "Козлодуй". Каква е позицията на Европейската комисия по въпроса?

- Ако българското правителство иска да използва този член, за да настоява за преразглеждане на договореностите по АЕЦ "Козлодуй", то трябва да предостави много силни доказателства, че съществуват трайни и дълбоки затруднения в българската икономика, които могат да доведат до сериозна икономическа криза. В момента няма никакви доказателства за това. Не са застрашени българската енергетика, сигурността на предлагането на енергия или икономиката на страната и няма индикации, че това ще се случи.

От друга страна, ако българското правителство е знаело за вероятността от такива сериозни последици от 1999 г., когато започнаха преговорите по АЕЦ "Козлодуй", то е трябвало да вземе необходимите мерки за това при преговорите, а не сега, след като те отдавна са приключили. ЕС даде на България много стабилна подкрепа в размер на стотици милиони евро, за да вземе всички мерки за предотвратяване на негативни последици от затварянето на реакторите. Ако правителството не го е направило, това е негова отговорност, а не на ЕС.

Какво ще направи комисията, ако правителството все пак твърди, че съществуват достатъчно сериозни негативни последици?

- Правителството може да твърди каквото си иска - ние ще изслушаме внимателно техните аргументи, но те трябва да дадат наистина неоспорими доказателства, които са видни не само за тях, но и за нас. Договорът за присъединяването на България е европейски договор, той е една от най-важните части от европейското законодателство. Той е резултат на дългогодишни преговори, а не на произволни решения. България и Румъния преговаряха по този договор по-дълго от другите десет страни от петото разширяване и моментът, когато можехме да дискутираме тези неща, беше по време на преговорите, а не сега. Българското правителство е подписало присъединителния договор и е много важно за собствената му репутация да уважава това, което е подписано и което е най-съществената част от европейското право, отнасяща се до България.

Аргументът за икономическата криза на Балканите, която може да последва енергийните липси, причинени от затварянето на реакторите, беше използван в четвъртък и от българския президент. Възможно ли е този аргумент да доведе до преотваряне на централата или до по-високи компенсации?

- Не, защото балканският регион знае от години, че тези два реактора ще бъдат затворени. Отговорността за енергийните нужди на всяка страна е в ръцете на нейното правителство. Така че държавите в региона е трябвало да вземат необходимите мерки да си осигурят енергия от другаде, за да предотвратят енергийния недостиг и икономическите затруднения.

Президентът Първанов каза, че България е готова за нова партньорска проверка на безопасността на трети и четвърти блок. Ще бъде ли назначена такава проверка?

- Не е необходимо да провеждаме нова проверка. Вече се договорихме, че реакторите трябва да бъдат затворени, и ние смятаме темата за приключена, не искаме да я отваряме наново. Това, което комисията казва от 1999 г. насам, е, че тези реактори не могат да бъдат оптимизирани така, че да покриват критериите за безопасност на ЕС. Според нашите правила всички атомни централи трябва да отговарят на най-високите стандарти за безопасност. Има реактори, които просто не могат да достигнат тези стандарти, независимо как се модернизират - такива са и малките реактори на АЕЦ "Козлодуй". Затова те трябваше да бъдат затворени. Тук говорим за безопасността на всички европейци. Това е приоритет, който е отделен и дори по-важен от сигурността на предлагането на енергийния пазар. Българското правителство също се съгласи с това при преговорите.

Искало ли е българското правителство по-високи компенсации от договорените, за да изостави идеята за повторно отваряне на реакторите?

- Не, или поне на мен не ми е известно.

Възможно ли е да получим по-високи компенсации?

- Ние няма да компенсираме България за това, че няма да отваря 3 и 4 реактор на АЕЦ "Козлодуй". Но ЕС разполага със средства за развитието на нови енергийни капацитети и енергийна ефективност, средства, които да подпомагат икономическия напредък на българския народ. Готови сме да говорим с вашето правителство за това как тези средства могат да бъдат усвоени по-добре. Отново подчертавам, че специално за реакторите на АЕЦ "Козлодуй" България е получила доста сериозни суми от ЕС - за затварянето на реакторите, за социалните резултати от това затваряне, за повишаване на безопасността на 5 и 6 реактор. И немалко от тези средства бяха предназначени за намаляване на икономическите последици от затварянето на първите четири реактора. Както комисар Пиебалгс е казвал многократно, комисията е готова да направи каквото е необходимо в рамките на правилата на ЕС, за да подпомогне енергийното и икономическото развитие и стабилното предлагане на енергия в България. Не можете да очаквате, че страната ви ще бъде третирана по-различно от всички останали членки. Комисията е задължена да пази договорите и в случая на българския присъединителен договор правилата са ясни, вие участвахте в тяхното изработване и сега трябва да ги спазвате. Надяваме се, че ще го направите.

Мислите ли, че България си вреди, като поддържа тезата за предоговаряне на сроковете за затваряне на 3 и 4 реактор?

- Определено не прави добро впечатление, че едва няколко дни след присъединяването си една нова страна членка започва да иска преразглеждане на договора, който е подписала. Българският

президент също не прави услуга на страната си с подобни изказвания. Ние разбираме вашата чувствителност към темата, но комисията е задължена да следи за спазването на договорите.

Възможно ли е България да бъде "наказана" с отказ или по-малък заем за АЕЦ "Белене", ако правителството успее да договори по-високи компенсации за АЕЦ "Козлодуй"?

- Смятам, че е важно да не се смесват двете неща. ЕС отдели средства за затварянето на първите четири реактора на АЕЦ "Козлодуй". Част от тях вече са дадени на България, друга част предстои да бъде разпределена. Надяваме се, че българското правителство ще оползотвори добре тези пари - комисията определено ще следи за това. Ако България поиска още пари за "Козлодуй", ние сме готови да изслушаме аргументите им. Ако преценим, че България се нуждае от повече средства и тези средства са налични в европейския бюджет, те ще бъдат отпуснати. Темата за Евратом заема за АЕЦ "Белене" е отделна. Той се дава по правилата на договора Евратом, ако проектът получи одобрението на комисията.

Правителството обсъждало ли е вече с вас проекта за втора атомна централа и възможността за Евратом заем?

- Не. Те трябва да ни представят доклад за инвестициите в новата централа и ние трябва да дадем зелена светлина на проекта според член 41 на договора "Евратом".

Каква роля играе комисията при решението на една страна членка да изгради атомна централа?

- Решението за изграждане на централа зависи от самата страна членка, но ЕС контролира някои аспекти, свързани с безопасността на атомните централи. Трябва да сме сигурни, че ядреното гориво не се използва за друго освен за производство на енергия, например за военни цели. Трябва да знаем също как и къде ще се изхвърлят радиоактивните отпадъци.

Затова, преди да започне изграждането на нова централа, страната трябва да изпрати доклад до експертите на Евратом в Люксембург, в който дава подробна информация за проекта. Те трябва да преценят дали всички мерки за сигурност са спазени, да дадат мнението си за контрола на инсталациите и ефектите върху околната среда. До момента България не е изпратила такъв доклад за АЕЦ "Белене", но ако го направи и получи положителна оценка, тя може да кандидатства за заем по Евратом, с който да финансира част от проекта.

Каква е процедурата по кандидатстване за такъв заем?

- Правителството трябва да обясни защо се нуждае от този заем и защо не може да финансира проекта по друг начин. Ако разполага със средства, комисията може да ги отдели за проекта според правилата за европейските заеми.

Смятате ли, че прекаленото фокусиране върху АЕЦ "Козлодуй" отвлича вниманието от други важни енергийни теми, като въвеждането на възобновяеми източници например?

- Струва си да се замислим по този въпрос. Определено енергийната политика на една страна не може да се ограничава до една атомна централа. Енергетиката трябва да се захранва от различни източници и както всички останали европейски страни, България се нуждае от по-добър баланс. Целта е да се постигне по-добра енергийна ефективност, безопасност и намаляване на вредните ефекти върху околната среда. Особено важни са възобновяемите източници. Разбира се, ядрената енергетика също е важна, но трябва да се развива при стриктно покриване на критериите за безопасност.